

Donatiu del senyor
Fructuós M. Domínguez i Camps

ESPLAIS LITERARIS

Fundat pel «Pomell de Joventut» AIRES DEL MONTSACOPA

nr 1116.

Any III

OLOI, ABRIL DE 1923

Núm. 9

ELS POMELLS DE JOVENTUT

(EL FRUIT)

En articles anteriors, es va parlar de la *Sembra* i la *Florida* dels Pomells, explicant la manera com varen ésser fundats i com s'han anat propagant rapidíssimament. Avui, en parlar del *Fruit* explicaré, en general, les obres positives que fan, no entrant en detalls, puix seria cosa de no acabar més.

Per tal de que ço que diré, tingui més eficàcia, cal fer constar que tinga a la vista molts nombres d'«Amfora», d'altres revistes i diferents diaris, que tot sovint porten comunicacions dels Pomells de Joventut.

En fullejar aquestes revistes, em dono compte de que els fruits referents al ideal relligiós són: un sens nombre de Comunion, generals i particulars, fetes pels Pomellistes de tot arreu; oficis solemníssims, molts cantats per ells mateixos; imposar-se devocions particulars i la assistència al Catecisme i a moltes funcions de la Iglesia; repetides visites al Santíssim; seguir col·lectivament els Monuments; edificants actes de caritat demostrats amb advertiments profitosos i també amb almoines, filles moltes vegades d'algunes privacions com abstenir-se de comprar alguna cosa, o d'anar al cine i altres espectacles per l'istil; pregar per la conversió dels pecadors; dir jaculatories en sentir alguna blasfèmia; fer algunes campanyes contra de les modes indecoroses, del mal parlar, i en contra de les publicacions immorals; sufrir amb resignació represions i fins càstigs immerescuts, per tal de que no castiguessin al verdader culpable; etc. etc.

Referents al ideal patriòtic puc citar: esmerar-se en parlar i escriure bé el català i procurar que els altres facin el mateix; ballar i fomentar la sardana; aprendre la nostra historia i donar-la a conèixer als altres; cantar cançons patriòtiques; trevallar per a la Iglesia, escola, taller o fàbrica, es resés, ensenyés, parlés i escrigués en català; celebrar amb més solemnitat les festes de Ntra. Dòna de Montserrat

i Sant Jordi; fer cada any commemoració de la data del 11 de Setembre; afavorir i propagar la premsa catalana; i aixís per l'estil.

N'he trobat d'altres són al ensemps relligiosos i patriòtics i alguns culturals. Tals son: publicar revistes i butlletins propis, per exemple «Amfora», «Sembrant», «Garba», «Bona lleavor», *ESPLAIS LITERARIS*, etc. etc., celebrar sovint vetllades i jocs florals; fer excursions; visitar museus i monuments artístics; portar la caputxa, la barretina i el llaç blau-barrat; organitzar i assistir a conferències litúrgiques; i altres que seria llarg enumerar.

De tots aquestos actes en podria citar, no un, sinó molts exemples de cada un. Qui tingui doncs la petita molestia d'enterar-se de la seva realitat, no podrà menys de mirar amb simpatia la nostra aimada institució, que produeix uns fruits tan positius i tan abundosos.

D. J. POMELLISTA.

ELS POMELLS DE MADRID

Els obsecats per la política centralista, la qual ha ocasionat els grans desastres d'Espanya, que tenen la monomania de criticar els pomells olotins, que es fixin bé amb la següent nova, publicada en la premsa catalanista de Barcelona:

«L'actiu i benemèrit Pomell de Joventut «Pom de roselles», integrat per entusiastes joves i damiselles residents a Madrid, ha celebrat molt lluïdament la festa del segon aniversari de la seva fundació. Al matí, en la capella del Pilar de la parroquia del Salvador, se celebrà una Missa de Comunió general, sobressortint la bella nota de veure les damiselles del «Pom de roselles» cofades amb la blanca i catalaníssima caputxeta.

Seguidament es visità el Museo de Pintures, admirant les belles obres de Velázquez, Murillo, Greco i altres. A la tarda, en el local de les Escoles de la Catedral, tingué lloc una vetllada patriòtica, que resultà força interessant. En Josep Cercós feu un notable parlament, que fou molt aplaudit, així com també el diàleg del mestre, «Borrallons de neu» dit amb molta gracia per la senyoreta Pons i el jove R. Marsal.

La vetllada, que començà a les cinc de la tarda, amb la lectura de una ben escrita memoria del secretari del Pomell, acabà a quarts de nou, amb un vibrant parlament pel President, en Rafel Moreno i amb el cant del Himne dels Pomells i Els Segadors, entonats amb el més xardorós dels entusiasmes.»

En aquest Pomell de Madrid hi ha fills d'algún funcionari del Estat, i allí ningú s'en preocupa.

LA ENTRONITZACIÓ EN EL MONTSACOPA

El fet d'ostentar el meu Pomell el nom d'aquesta montanyeta—ja que per sa representació, tota olotina, fou escullit—és per el que ens interessa especialment el projecte relligiós i de embelliment de la mateixa.

Per això considerem un deure esmentar aquí la falaguera nova que en tota la Comarca ha arribat, o sigui, extendre i alabar el projecte per a la construcció d'un magnífic monument al Sagrat Cor de Jesús, al cimall del Montsacopa.

Cal que tots propaguem la idea, porque no es tracta d'una futilesa, sinó d'un projecte grandió, en el qual s'hi hauràn d'esmerçar quantitats que facin parió amb el grau de relligiositat de que sempre han sapigut donar mostra la ciutat i comarca d'Olot.

No cal dir la joia amb que consignem això, fent vots per a que sigui prompte un fet.

I ja que de l'embelliment d'aquesta montanya hem parlat, volem anotar aquí la idea llençada per insignes artistes olotins, de repoblar d'arbres la típica montanya dels volcans, que bé podríen esser els poètics xiprers, i en alguns indrets del *Via Crucis*, oliveres. S'ha de considerar, deia un artista, alabant la bellesa dels xiprers, que és una equivocació creure's que aquets arbres són propis sols de Cementiri, ja que tenen una bellesa insuperada per cap més, i que és una incomprensió nostra el pèndre'ls com un símbol de tristesa.

Anotem aquestes idees amb el pur interés de que siguin recollides les paraules del eminent artista, a qui les hem sentit atribuir, que sens dupte acreixerien l'embelliment del Montsacopa baix son aspecte poètic, com la imatge del Cor de Jesús acreixerà son valor baix l'aspecte relligiós.

JOAN AUBERT

President del P. de J. «Aires del Montsacopa»

LA CULTURA OBRERA

Quan se establí la jornada de vuit hores, una de les més fortes coses que se retragueren fou que l'obrer, treballant tantes hores, no tenia temps d'adquirir aquell mínim de coneixements que requireix avui la instrucció general. No sabem en altres indrets fins a quin punt han aprofitat els obrers els lleures que els resten després del jornal; **més en la nostra ciutat, un fet d'aquets derrers dies ens en pot donar**

raò. La vaga de paletes ens l'ha fet conèixer, i per cert que no diria massa a favor d'alguns, si la afirmació resultés verdadera.

Un cap de colla explicava que tenia un manobre jovenet, qui va demanar-li per a ser aprenent de paleta. El cap de colla va dir-li: Com vols ser paleta si no saps ni de llegir, ni d'escriure, ni de dibuix, ni saps fer res? Ves a dibuix a la escola del Hospici, que't costarà tot lo més 3 ptes. cada any, i a estudi, que si vols jo en parlaré al Centre Catòlic, per la conferència dels vespres, que no't costarà res i apen-dràs de llegir, escriure i de dibuix, i, un cop en sàpigues un xic, po-dràs ser paleta. A lo que contestà el manobre: ¡Que m'en donarieu de feina! Els meus companys casi cap no'n saben de lletra, i un dia podran ser paletes.

¿Tenia raò aquell bergant de dir que la majoria de la classe tre-valladora no saben de llegir ni escriure?

Mentres no s'agraeixi l'esforç dels aimants de la cultura, ja pot la nostra Mancomunitat fer escoles catalanes; que la gent que no'n sent necessitat, la que no's vol donar la feina d'apendre, voldrà esgotar-li les fonts de ont treu els cabals, perque no's pugui propagar aquella cultura que és la admiració de propis i estranys. Els enemics de la cultura catalana sempre tindran per ajudants a tots aquells que, ni d'apendre de llegir i escriure volen. No s'hi troben entre aquestos el jovent català ple de ideals, qui formen els Pomells de Joventut, puix saben que la incultura és lo que ens fa perdre la fesomia de ver-daders catalans.

Res se podrà contra nosaltres, puix com més contrarietats més fervor per a treballar per a Catalunya i per a la seva perfecció a base de la perfecció propia, a costa d'estudi i aplicació en l'ofici respectiu, puix tots els oficis honren a Catalunya.

¡A treballar, doncs, companys pomellistes! I fer saber amb obres, als castellans i als catalans que els serveixen, que al crit de «Sometent» ens havem despertat, i que apreciem la cultura ¡que Ca-talunya posa a les nostres mans d'obriers, per a instruir-nos i fer-nos homes.

ANTONI PLANAGUMÁ.

MARBOLÉNY

A mida que anava pujant la montanya, el cor se m'esponjava de joia, en contemplar la bellesa de la natura, aquell gran panorama que a mos peus s'extenia.

A cada pas que donava, no podia resistir la temptació de girar-me,

per a veure noves vistes, per a esplaiar mon esperit en els nous encisos que per tot arreu brollaven.

Vencent obstacles, per fi, arribava al lloc cobejat, a aquella altitud somniada; ja per fi me trobava dalt d'aquell cim cobert de flairosos romanins, la sentor dels quals era centuplicada per el suau oreig, que al ensemps feia molt més agradable l'estada en aquells llocs solitaris...

Cansat de la pujada, me deixí caure sobre una pedra encatificada de molsa, desde ont podia gaudir de les més belles vistes de la plana d'Olot.

Vagant els ulls per l'espai i per el llunyà horitzó, vaig descobrir aquell terror bellíssim, cantat per els nostres poetes, la planuria estúpida, formada en gran part per les terres arrastrades per el nostre Fluvià, l'Empordà, fill, per lo tant, de les nostres montanyes. El veia rialler amb els seus innumbrables pobles estenent-se entre les dues montanyes que jo tenia més ençà. El veia emmirallar-se en el Mediterrani, que es destacava sobre el blau del cel...—Tot això i enllà, enllà ès Catalunya,—pensava jo en aquells moments d'ensomnis.

Després, volent cercar altres belleses, girava la vista a un altre lloc, cap a les altes montanyes mig ocultes per la boirina, que com mantell les abrigava. Eren els Pirineus, ont els nostres inolvidables i nobles guerrers lluitaren per defensar la religió i la patria. Són les montanyes que separen Catalunya trevalladora, cristiana i rica, de aquells germans del Rosselló, que una errada funesta fa viure amb lleis diverses de les nostres lleis. Eren els Pirineus semblants a una grossa sardana, que volgués unir tot lo que els meus ulls veien i el meu cor somniava enllà dels espedants del Puigsacalm, ont moria el sol colorant i poetitzant tot l'horitzó.

Volent sadollar-me de tot, abaixava la vista i mirava al fons dels cingles, les masies que habitaven les honrades gents; veia els camps, els boscos, les serpentejants carreteres i camins, el simpàtic Fluvià, besant ma nadiua ciutat, veia els pobles, que com una corona rodejen la perla de la montanya i els prats de bellesa corprenedora, i més que tot me complavia de mirar-te a tu, Olot dels campanars i xemaneies, signe de Fe i de trevall. ¡Quin sentiment de patria se havia apoderat de mí! I pensar que tals tresors són nostres, i que els volen uns estrangers, per l'afany de domini!

Mes, no serà. Traurem forces de flaqueza i lluitarem fins a morir, si cal, per l'Empordà, per el Mediterrani, pels Pirineus, pel sol, per l'aigua, pels pobles i rius, en fi per Catalunya, que volem cristiana i lliure!

JOSEP DOU

del P. de J. •Foc Sagrat•

GERMANOR

*Repuntejar he vist la nostra dansa
amb un entusiasme delirant,
(que fa que el nostre cos jamai se cansa)
a una noia de país estrany.
L'he vist marcar amb gracia ben cofoia
els punts de la sardana amb just com pás
com si fos catalana aquesta noia,
com si fos nada en eix terrer d'encants.
I ella és (endevinar-ho costaria),
d'aquell país pels homes destroçat;
d'aquell llunyà país, que en sa agonia
dels tendres fills s'ha hagut de separar.
Ella vingué a la nostra Catalunya
i de sos bells costums se va agradar,
i amb tot i enyorar sa terra llunya
la noia sap sentir en català.
I quan s'en tornarà a la seva terra
i conti ço que ha vist als seus germans,
els hi dirà: al món no hi haurà guerra,
quan com allà se donguin tots les mans.*

JOHANOT MARTORELL

Olot, Febrer de 1923.

PRIMAVERAL

*En el cim més alt de verda olivera
un bell rossinyol refla son cant,
refla son cant amb veu falaguera
que fins s'en encanta el laç vianant.
Dies fa que al bosc hi ha molta alegria
dolcesa ignorada al reste del any
dies fa que al bosc Primavera hi nia,
hi nia l'idili que cerco amb afany!
En l'arbre fermós esclaten poncelles
rebut lo dolç bes del sol del mati;
dintre poc veurem les gaies rosselles
que esclaten avui per demà morí.*

*Quan canten les aus amb sa xarredissa
i escolto gustós son bell xorroleig
i avall gorga enllà l'aigua corre grisa
sento en tot mon esser dolç pessigolleig.*

*Tot canta, tot riu en la primavera
tot riu i tot canta dintre de mon cor,
tota la Natura n'és tan falaguera
que inspira mon càntic o himne d'amor.*

ANTONI DOT

DEL NATURAL

Anàvem varis pomellistes a un acte de propaganda que devia tenir lloc en una població veïna i, a l'hora competent, pujàrem al tren que ens havia de portar al lloc.

El cotxe era *corrido* i anava ben plè per ésser dia de festa. En arrencar la marxa, varem fer tots el pomellistes la senyal de la santa Creu. Un dels viatgers, que anava al nostre departament, creient tal volta que posava una pica en Flandes, es donà la llibertat de burlar-se de la nostra religiositat.

Més, un dels nostres, al donar-se compte de que eren ja varis els viatgers que feien chor a les rialletes burlesques del irrespectuós, amb la major naturalitat del món digué:

—*Què potser no ens em senyat bé?*—I tornà a fer el senyal de la creu amb tota pausa i correcció.

El pobre home, que no volia una taça, tingué d'emparar-se'n dues; indirecta, que compresa per tots els concurrents, els feu esclatir en una rialla general, deixant com una mona al mofeta, qui a la primera estació canvià de cotxe, triomfant l'ardit pomellista, qui aprofità aquella ocasió per a engegar un xardorós parlament davès la necessitat de cumplir tothom amb els deures religiosos i ciutadans.

Comentaris?

Creiem que no hi ha pas necessitat, puix el fet és prou eloqüent.

ANGEL

del P. de J. «Bona Llevor».

DEUS ESCRIURE EN CATALÀ

Has d'escriure sempre, tossut, en català, mentre lleis tiràniques no t'ho privin o bé la polidesa no t'aconselli el contrari, sense que res et faci tòrcer la teva determinació:

- I.—Perque ès com parles.
- II.—Perque contes millor ço que penses.
- III.—Perque rebutges modes carrinclones.
- IV.—Perque consideres la memoria dels avis.
- V.—Perque se t'entèn més.
- VI.—Perque així exalces la obra de Déu Pare, Criador de totes les coses.
- VII.—Perque honores la terra ont vares neixer.
- VIII.—Perque se't veu sense fingiment.
- IX.—Perque no fas riure.
- X.—Perque ès qüestió de dignitat.
- XI.—Perque sents l'afirmació clara, enèrgica, precisa, de que ets fill conscient de Catalunya, d'aquesta terra beneïda i plena de lleialtat, que parla una llengua dolça i harmoniosa i tan garrida com les altres, de les que no en té mica d'enveja, però que tampoc consent esser arreconada; que ha d'esser per tú la preferida, la reina, a la qual has de cenyir la corona d'un amor puríssim, tendre, immaculat, i a la que no has de vendre mai ni traïr per cap riquesa del món, sien de la casta que vulgin les amb modes que mirin de temptar-te.

NOTES

☛ Se inaugurarà amb molta concurrència el nou Pomell de joves «Foc Sagrat» amb una comunió general a la iglesia del Tura, en la que hi concorregueren tots els demés Pomells, amb les insignies corresponets i les noies amb la caputxa.

La Vetllada fou molt ben interpretada en totes ses parts de recitació, peroració, cants rítmics i música. Ens complavem en lloar particularment la Sreta. Mas, sobre la qual recaigué un treball més feixuc d'ensaig.

☛ Senyalem la bella nota de pietat dels Pomells de noies en les funcions de desaneres i en les diades de Setmana Santa. Aquesta exemplaritat ha de donar bons fruits.

☛ La revista dels Pomells de Joventut «Amfora», publica el retrat de Na Lliberata Ferrarons i Vivés amb un article de la senyoreta Mercè Sacrest, que, ajudant Déu, publicarem en el nombre següent.

☛ En el nombre passat, diguérem que dues pietoses senyoretetes pertanyent als Pomells duïen la representació dels meteixos en les Quaranta Hores solemnes. Una equivocada informació ens ho feu dir. Les pomellistes, no obstant, honraren a Jesús Hostia i a ses companyes en aquella hora.